

De marktberichten van agrarische producten en grondstoffen staan wekelijks in de krant. Maar hoe ontwikkelt de markt zich op de middellange termijn? Welke indicatoren moet de melkveehouder in het vizier houden? Deze editie van de rubriek Markt gaat over: **voer**.

Het is veertig jaar geleden dat de wereldwijde voorraden aan graan zo laag waren als nu. Op dit moment is er een voorraad ter grootte van 14 procent van het totale verbruik, ofwel iets meer dan één maand. Deze historisch lage voorraad is geen incident, zo stelt Joost Hazelhoff, werkzaam voor het Amerikaanse consultancybureau World Perspectives. 'De productie van bio-ethanol heeft onmiskenbaar invloed op de markt voor veevoergrondstoffen. Vorig jaar is meer dan veertig procent van de maisoogst verdwenen in de ethanolproductie. Die vraag naar mais bestond tien jaar geleden nog niet.' Dertig jaar geleden werd er volgens Hazelhoff 400 miljoen hectare aan tarwe, sojabonen en mais ingezaaid. In 2011 was dat bijna 500 miljoen. Hoewel er wereldwijd steeds meer areaal in productie komt en de gewasopbrengst per hectare blijft groeien, zijn de prijzen voor de diverse grondstoffen voor veevoer wereldwijd gestegen (figuur 1). De prijsniveaus voor granen zijn volgens Hazelhoff structureel hoger dan vijf jaar geleden. 'Door de historisch lage voorraden blijven de markten ook op middellange termijn volatiel. De structureel toegenomen vraag zorgt ervoor dat voorraden laag blijven.'

Toegang tot water

Inkopers van veevoergrondstoffen zien het gevecht tussen voer- en energieproductie ook. Cefetra is in Nederland marktleider voor de inkoop van krachtvoergrondstoffen. Directeur Hugo Stam refereert net als Hazelhoff aan de substantieel hogere

Invloed van bio-ethanolproductie op voerprijzen onmiskenbaar

Vorraden blijven historisch laag

In 2011 verdween meer dan veertig procent van de Amerikaanse maisoogst in de vergister. De productie van bio-ethanol drijft de prijzen voor energierijke krachtvoergrondstoffen omhoog. Voor eiwitgrondstoffen kan het de markt juist verlichten.

tekst Tijmen van Zessen

prijzen: 'De wereldbevolking groeit iedere dag, terwijl de productieverhoging van de landbouw maar heel geleidelijk verloopt. Bovendien daalt de hoeveelheid landbouwgrond door urbanisatie, erosie en woestijnificatie. En niet minder belangrijk is de beschikbaarheid aan water. De totale hoeveelheid water op aarde is altijd hetzelfde, maar de toegang ertoe staat onder druk.' Wel zal de wereldwijde landbouwproductie stijgen dankzij precisielandbouw, zaaizaadveredeling en efficiëntere irrigatiemethoden. Volgens Stam zorgt een gunstiger voederconversie er tegelijkertijd voor dat er minder voer nodig is voor een eenheid melk of vlees.

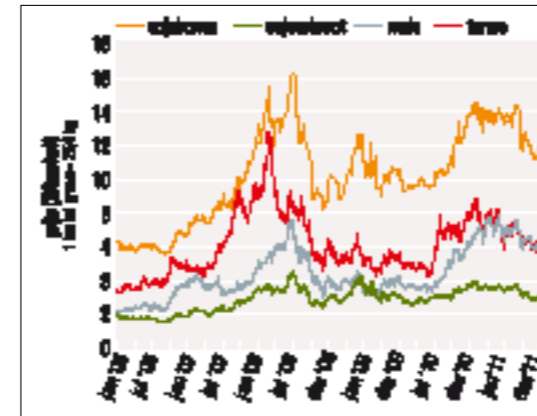
Niettemin: per saldo komt het erop neer dat wereldwijd de akkerbouwer scherp aan de wind moet zeilen om aan de vraag te voldoen. Voor de melkveehouder in Nederland en Vlaanderen betekent dat een vooruitzicht met historisch gezien hoge mengvoerprijzen. Extensiveren en meer voer zelf produceren is een van de

mogelijkheden om daaraan te ontkomen. Maar goede akkergrond vergt ook een investering en de akkerbouwer zal bij deze marktontwikkelingen gaan concurreren met de melkveehouder.

Wie niet kan of wil extensiveren, heeft nog de keuze om de voerprijs vast te zetten. Stam: 'Als veehouder ben je bij die keuze zeer afhankelijk van de opbrengstprijzen van de melk. Een goede afstemming binnen de zuivelketen over de verwachte prijsontwikkeling van voer en melk is hierbij van groot belang. De melkveehouder zou minder afhankelijk moeten zijn van de prijsontwikkelingen op de markt, maar zou beloofd moeten worden voor zijn vakmanschap.'

Insecten interessant

Een andere manier om te ontkomen aan de krappere wordende grondstoffenmarkt, is de inzet van alternatieve grondstoffen. Ruud Tijssens is bij Agrifirm verantwoordelijk voor het duurzaamheidsbeleid en op de hoogte van de ontwikkelingen in

Figuur 1 – Prijsontwikkeling van grondstoffen krachtvoer (bron: Cefetra)

alternatieve duurzame grondstoffen. 'Er is een toenemende interesse in regionale eiwitbronnen. Agrifirm kijkt nadrukkelijker naar veldbonen als eiwitbron, maar ook insecten zijn interessant. De volumes van dit soort bronnen zijn voorlopig echter nog te klein om van substantiële betekenis te zijn.'

Een ontwikkeling die meer zoden aan de dijk zou kunnen zetten, is de opkomst van de eerder benoemde bio-ethanolproductie. Waar de productie van bio-ethanol

concurrereert met de energierijke krachtvoergrondstoffen, daar kan het een impuls geven in het aanbod van eiwitgrondstoffen. 'DDGS is het coproduct dat vrijkomt na vergisting van mais of tarwe. In Rotterdam is sinds 2008 een fabriek gevestigd van de Spaanse firma Abengoa. Met een capaciteit van 480.000 ton bio-ethanol per jaar, en dus een productie van zo'n 400.000 ton DDGS, brengt dit wel redelijke volumes eiwitrijk product in de markt.'

Voorlopig ziet Tijssens soja en palm nog als de belangrijke eiwitgrondstoffen. Als voorzitter van de stuurgroep duurzame soja van Nevedi ziet hij er onder meer op toe dat de geïmporteerde soja ontbossing niet in de hand werkt.

Een ander belangrijk onderwerp is het gebruik van non-gmo-gewassen. Het areaal non-gmo-gewassen neemt wereldwijd steeds verder af. Dat stimuleert het zoeken naar alternatieven. Tijssens: 'Ik sluit niet uit dat over vijf jaar ook in Europa soja geteeld wordt. Dertig jaar geleden werd er in Noordwest-Europa ook geen korrelmais geteeld, terwijl dat nu wel gebeurt.'

Melkveehouder Gerben Iemhoff, Radewijk

'De algehele trend is dat het voer duur blijft. Ik vind dat je daarop in moet spelen door zo veel mogelijk melk uit eigen ruwvoer te produceren. Het percentage meetmelk uit ruwvoer is daarom een belangrijk kengetal; ik streef naar een waarde van ten minste zestig procent. Een hogere ruwoefficiëntie maakt een bedrijf minder afhankelijk van krachtvoer. In Zwitserland zijn voorbeelden bekend van koeien die zonder krachtvoer 8000 kilo melk produceren. Wellicht is er voor de fokkerij een rol weggelegd als het gaat om het selecteren van een krachtvoerloze koe.'

'Net zo belangrijk is het verhogen van de drogestofopbrengst van een hectare landbouwgrond. Door het optimaliseren van de waterhuishouding willen we daar op ons bedrijf een slag in maken. Een hoge drogestofopbrengst staat wel op gespannen voet met weidegang, het is zoeken naar het optimum. Voor de strategie van extensiveren is de landbouwgrond hier te kostbaar.'

Wereldeconomie heeft impact op prijsvorming veevoergrondstoffen

De prijs van een kilo brok heeft op het eerste oog weinig te maken met de eurocrisis of met de schulden-crisis wereldwijd. Maar agrarische markten blijven niet gevrijwaard van macro-economische ontwikkelingen zegt Joost Hazelhoff, werkzaam voor het Amerikaanse consultancybureau World Perspectives. 'Op de termijn-

markten voor agrarische producten zijn niet alleen boeren en verwerkers actief, maar ook investeringsfondsen van banken. Los van de ontwikkelingen op de markt voor graan of mais, reageren dit soort partijen bijvoorbeeld op de recessie in Europa. Het gevolg is een terugval in de vraag en een daling van de prijzen. Eind 2011 zagen we dit met name gebeu-

ren, mede bij gebrek aan nieuws uit de agrarische markten.'

Ook de economische groei in China is heel belangrijk voor de agrarische markt voor krachtvoergrondstoffen. Hazelhoff: 'Met de welvaart stijgt de vraag naar dierlijke producten daar enorm. In 2002 importeerde China tien miljoen ton soja, in 2011 was dat ruim 56 miljoen ton.'